

BUITEN

19^E JAARGANG N^O. 2.

ZATERDAG 10 JANUARI 1925.

Foto R. H. Herwig.

DE DIEZE TE 'S-HERTOGENBOSCH.

De eerste sprong op de pier, draaide een lus aan het touw en legde de boot vast. „All right! Finn,” zei hij met een licht Iersch accent. „Allright, Paddy!” antwoordde de ander met denzelfden tongval. Hij sprong naast den eersten aan land. „We gaan de stad in, vader!” riep hij. ☼ Bij die woorden kwam een reusachtig hoofd met grijzend rood haar boven de lage kajuit uit. Toen verscheen een groot, rood, woest gezicht en eindelijk een grijzend roode baard en een paar enorme schouders. „Alright, jongens,” zei deze verschijning. „Vergeet de whisky niet. Drie gallons van de oudste. En breng ze buiten je lichaam mee, begrepen?” ☼ Finn knikte en Paddy lachte. Behalve een korten blik, sloegen zij geen acht op Jerry. Deze keek goedkeurend naar hun breede, rechte ruggen. Zelden had hij zelfs onder de kranigste mannen van de universiteit, atleten met wereldberoemde namen, zulk een paar gezien. Blijkbaar waren zij zoo hard als een spijker, zoo vlug als een luipaard en tenzij hij zich vergiste in de uitdrukking hunner oogen, bang voor niets of niemand. „Wat een paar!” dacht hij. „Zoons van dien ouden zeeroover aan boord. Benieuwd of hij wil praten. Ziet eruit als een kwade rakker, maar ik zal het probeeren.” ☼ Een half dozijn stappen bracht hem tegenover den boeg, en naar beneden kijkend, zag hij den man in zijn geheel. De man was enorm. Zijn lichaam was zoo groot en zoo dik als een ton en bijna even vormloos. En toch was hij niet vet. Hij zat in een ouden dekstoel, zijn beenen voor zich uitgestrekt in een vreemde, verwrongen houding. Naast hem waren twee krukken. „Goeden middag,” zei Jerry vriendelijk. ☼ De zware man keek op. De blik, dien hij uit zijn harde, blauwe oogen op Jerry wierp, was koud en achterdochtig, maar hij veranderde in minachting. Zijn antwoord was een onduidelijk gegrom. Maar Jerry was niet voor niets een tijdje aan een dagblad verbonden geweest. „Mooi bootje hebt u daar. Ziet eruit alsof het een flinke vaart kan nemen.” „Zoo?” antwoordde de ander. „Zeker. Hoeveel paardenkracht hebt u?” „Zooveel als ik noodig heb.” „O, als u zoo rede-neert, zullen we eens over het weer praten,” zei Jerry met onverminderde vriendelijkheid. „Rookten?” ☼ De ander keek hem een oogenblik strak aan en nam toen de sigaar aan; beet het puntje af met een woesten ruk, spuwde het op den grond en streek een lucifer aan. Hij rookte zwijgend en wierp nu en dan een blik omhoog tusschen zijn verwarde, ruige wenkbrauwen. Wat Jerry betrof, die zat op het touwblok, liet zijn beenen schommelen en trok opgewekt aan zijn pijp. „Je bent een grappige snuiter, he?” zei de bejaarde man ten slotte. Jerry grinnikte maar bleef zwijgen. „Die sokken van jou moest geen man dragen,” constateerde de ander, wijzend op de ietwat levendige kleur ervan. ☼ Jerry trok ernstig zijn broekspijpen nog een eindje op. „Wat mankeert eraan?” vroeg hij met voorgewende belangstelling. De ander vloekte vol toornige minachting. „Kousenbanden!” riep hij uit. „Kousenbanden, en nog wel rose, bij een *man*! Is je voornaam Mary, jongmensch, of misschien Kate?” „Noem me Jerry; Tom is mijn oudste broer.” ☼ Het grimmige gezicht werd wat zachter. „Zoo, heet je Jerry? Dat is een fatsoenlijke naam, die aan jou verspild schijnt. Wat is de rest ervan?” „Ronan.” „Dat is in elk geval een mannennaam. Wel, Mr. Jerry Ronan, met je rose kousenbanden en veelkleurige sokken, wat doe je voor de kost — of doe je niets?” „Boeken,” zei Jerry kortaf. „Ben je een boeken-colporteur? Je schijnt er brutaal genoeg voor.” „Erger dan dat. Ik schrijf ze.” „Wat! Een groote, flinke kerel als jij! Als je een zoon van mij was, zou ik je aan het werk zetten.” ☼ Jerry maakte gebruik van die opmerking. „Hoeveel zoons heb je?” „Drie. Twee ervan heb je gezien.” „Finn en Paddy?” „Hoe weet je hun namen?” „Hoorde ze met elkaar spreken. Nooit twee flinker mannen gezien.” ☼ Op het gezicht van den man kwam een spoor van pleizier. „Ieder van hen zou je met zijn bloote handen kunnen vermoorden en er geen zier sneller door ademhalen.” „Och, dat weet ik niet,” zei Jerry. „Ik vermoed dat zij flinke kerels zijn, maar ik was vroeger ook een stevige baas.” „Ik ook,” zei de vader van reuzen grimmig. „Geef mij de hand erop.” ☼ Hij stak een reusachtige vuist uit. Jerry bukte zich en strekte zijn eigen hand uit. Terwijl hij dit deed, zag hij een dreigenden glans in de koude, blauwe oogen. Precies zulk een glans had hij vele malen gezien in de oogen van slimme veteranen van het stadion en altijd was die gevolgd door een krachtige poging om hem machteloos te maken. En dus schoof hij zijn heele harde hand in de wachtende vuist in plaats van zijn enkele vingers. ☼ Ze werd in een greep gevat, die hem verbaasde. Als antwoord hierop spande hij al zijn krachten in,

maar daar zijn arm bijna tot zijn volle lengte was uitgestrekt, kon hij niet geheel zijn kracht in zijn vingers leggen. Gaandeweg greep de reusachtige klauw steviger beet. Hevige pijn schoot door de beenderen van zijn hand. Het groote, roode gezicht grijnsde naar hem omhoog, de wreede mond trok in kwaadaardig genieten. De kracht scheen uit zijn vingertoppen te druppelen. „Ik heb meer dan genoeg,” zei Jerry, maar de druk verminderde niet, integendeel, hij werd harder. ☼ Nu had Jerry niet het plan eenige dagen een onbruikbare hand te hebben als gevolg van een toevalligen strijd met dezen mismaakten, rooden gorilla, bij wien de kracht van zijn beenen in zijn handen gestroomd scheen te zijn. Hij greep het scheepstouw met zijn linker hand, boorde zijn linkerhok in den rand van de pier en met dezen steun gaf hij een plotseligen ruk omhoog. Beneden in de kajuit kwam het reusachtige lichaam uit den stoel omhoog als een boomstomp zonder wortels. De linkerhand greep naar het hoofd van het luik en miste. Het lichaam werd een dood gewicht en Jerry — bij wien iedere spier van top tot teen gespannen was als een boogpees, — begon zich op te richten, den man mee omhoog sleepend. Deze onverwachte loop der gebeurtenissen bracht den ander in verwarring. „Ik heb er genoeg van,” zei hij, „laat me zakken. Ik kan mijn beenen niet gebruiken.” Jerry liet hem dadelijk zakken en tastte voorzichtig naar zijn losgelaten hand. „Je hebt een vreeselijken greep, vriend,” erkende hij. „Misschien heb ik je verkeerd beoordeeld,” zei de ander. „Je bent een sterke vent. Er zijn maar weinig, die den greep van Bully Brennan kunnen verdragen zooals jij — hoe oud hij ook is.” „Ik zal het niet weer doen,” zei Jerry. „Als je jongens op jou lijken, verlang ik ook niet met hen te vechten.” ☼ Brennan lachte ruw. „Paddy,” zei hij, „kan twee gewone mannen aan. Jij en hij zouden gelijk staan. Finn kan Paddy aan. Maar Con-Con kan Finn en Paddy tegelijk onderhanden nemen.” En Jerry's ongeloofigen glimlach ziende voegde hij erbij: „Hij heeft het gedaan.” „All right,” zei Jerry, „als Con Finn en Paddy aan kan, dan verhoede de hemel dat hij met mij begint. Woont u hier in de buurt, Mr. Brennan?” „Tien mijlen de baai af. Half Moon Island — Brennan's Island noemen ze het ook wel.” „Bent u daar landbouwer?” De oude Brennan keek hem scherp aan. „Wij hebben een tuintje. Er zijn grasvelden en vischvijvers en wij schieten wild voor de markt in den herfst. We zijn arme lui en ons leven kost weinig.” ☼ Jerry keek langs de mooie lijnen van den slanken kruiser en Brennan zag dien blik. „En dan,” zei hij, „zijn er tijden dat wij wat werk te doen hebben met de boot.” Dat leek Jerry heel waarschijnlijk. „Ze zal niet lang tijd noodig hebben om er mee het meer over te steken,” zei hij. ☼ Brennan keek hem met half dicht geknepen oogen aan. „Misschien niet,” sprak hij, „wij doen het nooit.” Daarna rookte hij zwijgend voort en Jerry, die zag dat verdere pogingen tot een gesprek niet slaagden, gaf het op en keerde naar het hotel terug.

DERDE HOOFDSTUK.

☼ Nadat hij een uitstekend middagmaal had gebruikt, ging Jerry met een sigaar, ter bevordering der spijsvertering, op de hotelveranda zitten, keek naar de avondwandeling van de jeugd en schoonheid van Winota en amuseerde zich uitstekend daarmee. ☼ Eensklaps werd hij zich bewust van de nabijheid van een jonge dame en een jongen heer. De dame was de dikke lady van dien ochtend, de jonge heer een ietwat vreemd gebouwde man met een ernstige uitdrukking op zijn gezicht. „Mr. Ronan, geloof ik?” vroeg hij. „Ja,” sprak Jerry opstaande en ietwat tegen zijn zin zijn sigaar neerlegend. „Sta mij toe mij voor te stellen,” zei de jonkman. „Mijn naam is Wordsworth Timmins. Vergun mij u voor te stellen aan Miss Camelia Bloggs. Miss Bloggs is presidente van de Winota Ladies Literary and Musical Club. Miss Bloggs en ik zijn afgevaardigden.” „Ik had het genoeg Miss Bloggs hedenmiddag heel onvormelijk te ontmoeten,” zei Jerry. „Mag ik u nogmaals mijn excuses aanbieden, Miss Bloggs?” „Absoluut onnoodig,” zei Miss Bloggs beleefd. „De leden van onze Club, Mr. Ronan, zouden het zeer op prijs stellen als gij uw toestemming zoudt willen geven om een kleine lezing te houden over moderne litteratuur of misschien gedeelten voor te dragen uit uw eigen werk, dat — —” „O, neen, geen sprake van,” viel Jerry haar met meer kracht dan beleefdheid in de rede. „Ik moet u vergiffenis vragen, maar ziet u, ik ben geen letterkundige, ik ben alleen maar een man, die boeken schrijft.”

(Wordt vervolgd).

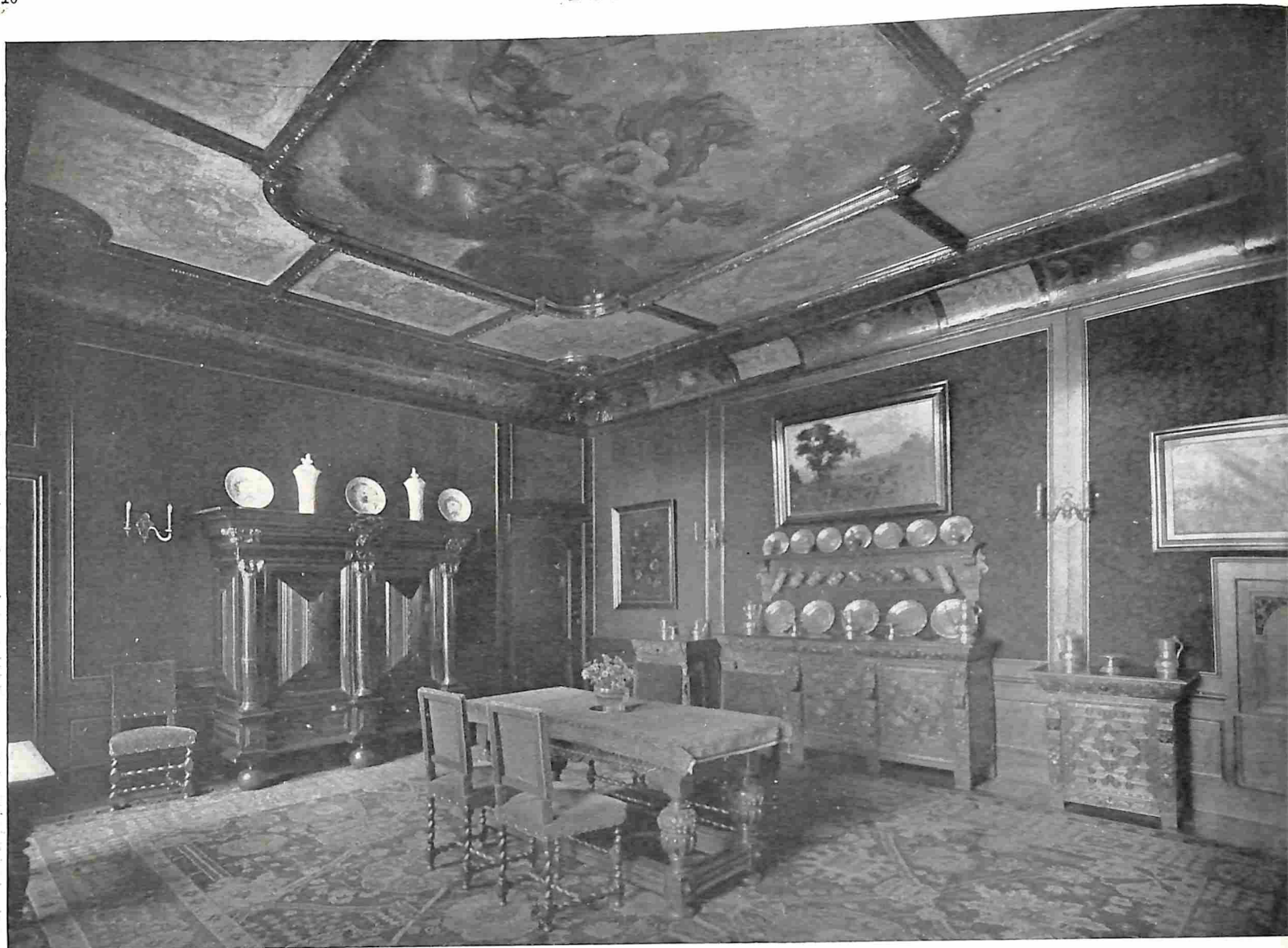

Foto C. Steenbergh.

HUIZE DOORNBURGH. DE EETKAMER.

HUIZE DOORNBURGH BIJ MAARSSSEN.

(Slot).

JACOB Mozes de Chaves woonde sinds 1725 onafgebroken met zijn gade Vrouwe Rachel da Veiga Henriques op Doornburgh; van 1736 af woonde er ook zijn zoon Mozes Jacob de Chaves, gehuwd met vrouwe Sara Daveiga, dochter van Joseph da Veiga alias Francisco Djuarte. Ook Benjamin, Loe en Abraham de Chaves treffen we in de 18e eeuw op Doornburgh aan, dat het grootste gedeelte dezer eeuw in deze familie bleef, tot Jacob in 1763 overleed en zijn zonen Jacob en Joost het buiten verkochten. ☼ Kalm en rustig vlood er het leven heen — een enkele maal opgeschrikt door een kijverij, zooals dat in dien tijd gebruikelijk was. Men was er met de buitenwereld verbonden door de trekschuit, die van Maarssen op Amsterdam voer en waarvan men afhankelijk was, gelijk de notarieele protocollen van notaris Johannes de Jong (Rijksarchief te Utrecht) ons leeren. Den 18den October 1729 maakte deze notaris een acte op „ten versoeke van de Heer Moses de Chaves, wonende op sijn Hoffstede genaamt Doornburgh gelegen onder den Geregte van Nieuw-Maarssenveen,” waarin te kennen werd gegeven dat „attestanten gisteren synde op Maandag den 17e dezer maand des avonds de klokke omtrent half elf uren voor de gemelde Hoffstede Doornburg aldaar op het Sandpadt hebben gestaan wagtende op de Vragt Schuyt met die Schuyt naar Amsterdam moettende varen, dat soo ras de attestanten de jager onder 't bereik van haar gezigt kreegen, geroepen hadden, dat hij moest aanleggen om volck in te neemen, het volk de schipper hoorende, daar op tegens den jager begon te roepen, en segde Rijd mar Voort, en voer op dat seggen voorbij sonder te willen aanleggen, waar op attestanten doen diverse rijzen nariepen, en de schuyt nagelopen tot aan de Hoffstede Elsenburg alsoo de twee eerste attestanten seer nootsakelik dingsdag 8 morgens in de Stad Amsterdam moesten weesen dog siende dat de schipper naar het geroep niet en hoorde en met sijn Schuyt voort voer vraagden de attestanten off er nog een ander Schuyt soude komen, waar op hij Schipper riep

neen, en de Schuyt in die tussentijd uyt het gesigt komende zyn wij attestanten genootsaakt geweest wederom te keeren, alsoo om des schipper quaad aardigheyt gedwongen tot Maarssen te blijven”. ☼ Ernstiger is het echter, dat men ook in de meest dringende gevallen afhankelijk is van de buien van den schipper. Onmiddellijk daarop volgt een acte, wederom opgemaakt „ten versoecke van de Heer Moses de Chaves en sig thans bevindende op sijn E. Hoffstede genaamd Doornburg gelegen onder den Geregte van Nieuw-Maarssenveen, dog tot Amsterdam woonagtig, wiens huijsvrouw onverwagts op gemelde hofstede in 't kraambedde is bevallen, waar om hij de twee eerste comparanten in deesen expres naar Amsterdam heeft gedepecheert, omme welke reeden zij attestanten op Maandag de 17e dezer maand des avonds de klokke omtrent half elff ure voor de gemelde hofstede Doornburg aldaar op het Sandpadt, voorsien met een lantaarn en een brandende kaars in deselve ter plaatse en zoo met den anderen gestaan, daar een goede wal en bequame diepte was wagtende op de vragtschuyt komende van Utrecht omme met de selve omme reedenen voorn. naar Amsterdam te varen”. ☼ Zoo zien wij hier de schaduwzijden, die het 18de eeuwse buitenleven aan de Amsterdamsche en Haagsche patriciërs in de Vechtstreek bood, het buitenverblijf aan de koele groenende Vechtboorden, waarlangs de Vechtstroom kalm heenvliet, met de laatst der 18de eeuw zien wij Samuel Xumenes alias Samuel Pereira of Pareira met zijn goede Vrouwe Rachel de Pinto, bezitters van Doornburgh; zij komen nog in 1792 als zoodanig voor. Deze Portugeesche Joden verdwenen met den luister der Vechtstreek in den Franschen tijd, toen het tijde luister der Vechtstreek verdween. ☼ Daarna ging Doornburgh in eigendom over aan de familie Huydecoper en ten slotte bij

acte van 21 October 1912 aan den Heer J. P. van Voorst van Beest, den tegenwoordigen bewoner. Deze liet het huis in 1922 restaureeren, onder de bekwame leiding van den bekenden kunstschilder G. de Groot, die ook zorg droeg dat het inwendige geheel het karakter herkeeg van het Doornburgh van weleer. ☞ Zoo bleef Doornburgh in deze heerlijk stille omgeving behouden; nog staat de koepel nabij de Vecht als eeuwen geleden, nog is er het oude huis, maar nu herrezen in den luister van de fleurige frischheid, van haar nieuwen tooi tusschen het hooge oude geboomte, dat zich als het huis zelve spiegelt in het diepgroene water der vijvers, ter zijde op den Diependaalschen dijk uitziend en achter in het mooie timmermanslaantje; rondom prijkt het prachtig hooge geboomte, dat in den laten zomernamiddag de zonneschittering tegenhoudt, en waaruit men niets verneemt, dan het vogelengetril in de ruischende stilte met de zware geuren van het frissche donkere groen. ☞ En veel schoons ook valt te bewonderen voor hem, die het huis is binnengetreten. Bepalen wij ons tot de vermelding van datgene, wat daarvan in ons blad in beeld wordt gebracht: de typische Lodewijk XIV-fontein in de gang, afgebeeld op bladz. 18, de fraaie eetkamer met plafond en schoorsteenstuk geschilderd door Jan Abel Wassenbergh (1689—1750); de salon met een schoorsteenstuk, voorstellende Rebecca aan de bron, dat zeer duidelijk de school van Rembrandt verraadt, en het plafond, een allegorische voorstelling (1721) door den vermaarden Jacob de Wit; ten slotte de fraaie renaissance-schouw in een der vertrekken met kap van eikenhout en pilasters van zandsteen, afgebeeld op bladz. 19. ☞ Wel is Doornburgh thans weer een der sieraden van de Vechtstreek.

JAC. ZWARTS.

HET OUDERHUIS.

O, lief tehuis! Hoe vaak rijst voor mijn oog uw beeld
vertroostend weer omhoog. Hoe vaak zie ik u weer
verdoken in het groen van appelaar en peer
bij schoonen zomerdag, als 't vogelliedje kweelt.

Hoe dikwijls zie 'k uw beeld, als winterwind doorspeelt
't gewar van kalen kruin, of van de twijgen — teer
de kille mist verdrupt, lijk weenden zij zoo zeer
om zomertooi, in 't ruwe herfstgetij vergeeld.

O, lief tehuis! Hoe staat ge diep in mijn gemoed
gegrift met al, wat ik bij voor- of tegenspoed,
in vreugd of rouw in uwe ruimten heb doorleefd.

O, lief tehuis! Wat ook de tijd vervagen mag,
niet 't beeld van U. Dat blijft tot aan mijn jongsten dag
mij helder bij, wat mijn herinn'ring ook ontzweeft.

D. A. POSTEMA.

ONZE BRIEFKAARTEN.

☞ Van wanneer dagteekent bij ons het gebruik van briefkaarten? Het antwoord moet luiden: van 1 Januari 1871. De wet van 22 Juli 1870 (*Staatsblad* No. 138) bepaalde in art. 21: „Wij behouden Ons de invoering voor van formulieren voor opene schriftelijke mededeelingen bestemd. Die formulieren worden door de administratie verstrekt, van een daarop af te drukken postzegel van 2½ cent, het verschuldigde port vertegenwoordigende, voorzien....” En het Koninklijk besluit van 30 November 1870 (*Staatsblad* No. 185) bevatte, in art. I, deze bepalingen: „De in het bovengemelde wetsartikel bedoelde opene formulieren dragen den naam van *briefkaarten*. — De voorzijde is van eene gedrukte aanwijzing voor het adres, alsmede van eenen afdruk van den postzegelstempel van 2½ cent voorzien. — De keerzijde is geheel bestemd voor de mededeeling, die men daarop verlangt te plaatsen.” ☞ Hoe het verder met de inrichting en het port der briefkaarten gegaan is, wil ik hier niet mededeelen: de lezer kan dit zelf nagaan als het hem lust, en dit stukje mag niet te veel plaatsruimte innemen. Ik vermeld daarom alleen nog, dat het Koninklijk besluit van 16 Juni 1875 (*Staatsblad* No. 120), houdende regeling van het port

der brieven en verdere stukken, die tusschen *Nederland* ter eene, en de landen tot de Algemeene Postvereniging behorende, ter andere zijde, worden gewisseld”, in art. I ook van briefkaarten gewag maakte (daarvoor werd het „algemeene vereenigingsport” bepaald op 5 cents) en dat een dergelijke bepaling voor het verkeer met België was vastgesteld bij Koninklijk besluit van 5 December 1873 (*Staatsblad* No 181). ☞ Met een zeker gevoel van heimwee, zien wij, die nu 7½ cent voor een binnenlandsche en 12½ cent voor een buitenlandsche briefkaart moeten betalen, terug naar dien goeden ouden tijd, toen alles zoo veel goedkoper was en ook onze briefwisseling zoo veel minder geld kostte.

Mr. C. BAKE.

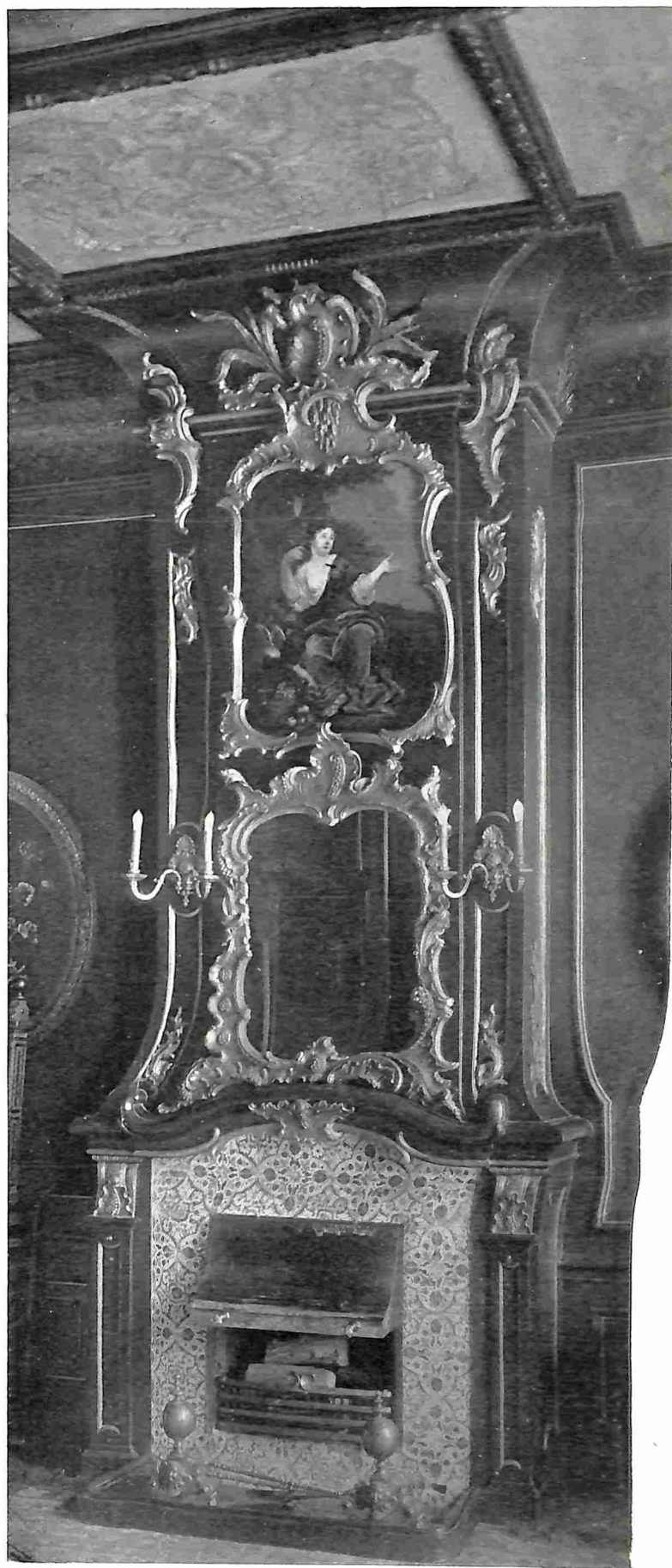

Foto C. Steenbergh.

HUIZE DOORNBURGH.
SCHOORSTEEN IN DE EETKAMER.

Oude Drentsche gebruiken.

BEGRAFENISSEN.

IN dat gedeelte van Drente, 't welk men het Zuiderveld noemt, is het de gewoonte dat de bureu bij een sterfgeval hun diensten op de meest hulpvaardige wijze verleenen. Zij begeven zich naar het sterfhuis en „leggen,” zooals men dat noemt, „den doode af,” brengen de doodkleeders in orde, verzenden de „huisholdplanken” naar den timmerman, en doen de noodige bestellingen aangaande het „vat” (de lijk-kist). (Wilde het diakenhuismannetje in zijn eigen doodhemd ter eeuwige rust gebracht worden, droeg hij daarvoor zijn zuinig bespaard geld op zijn hart, de rechtgeaarde Drentsche boer zorgt terstond na zijn huwelijk, dat er van zijn eigen eikenhout een voldoende voorraad aanwezig is om er voor hem en de zijnen een laatste woning van te vervaardigen. Hij zorgt voor zijn „huisholtplanken.”) — Verder informeerden de bureu of de rogge, waarvan de „stooten” moeten gebakken worden, benodigd voor de teraardebestelling, gereed is om naar den molen gebracht te worden. Zij begeven zich naar de kerk, ten einde de klok te luiden, den doode te „verluiden” naar de gewoonten, daarbij in acht te nemen. Is de overledene nog geen twaalf jaar, dan wordt er eenmaal geklept en vervolgens geluid. Bij hoogen leeftijd moet er driemaal geklept worden. Op deze wijze meldt de metalen tong door het dorp, dat er iemand oud of jong, uit de gemeenschap is weggerukt. Van de kerk begeven de bureu zich naar den predikant, ten einde hem met het sterfgeval bekend te maken en uit te noodigen tot het houden der lijkpredikatie. Wanneer de lijk-kist gereed is gekomen en ter aangewezen plaats gebracht, rust op hen de ernstige plicht het lijk te kisten, waarbij een glas jenever wordt geschonken. Dan verzamelen zij zich en beraadslagen wie het sterfgeval aan veraf wonende verwanten zal bekend maken. De daartoe uitgekozene wordt tevens opgedragen de familie tot de begrafenis te noodigen. Hierbij behoeft men evenwel de grenzen der provincie niet te overschrijden. Zij zorgen verder, dat op den dag der teraardebestelling alles in voldoende hoeveelheid aanwezig is, om de bezoekers op waardige wijze te kunnen ontvangen. Koffie, ham, rijst, suiker, erwten enz. moeten in ruime mate aanwezig zijn. Eindelijk is de dag aangebroken, waarop men het zielloos overschot naar het kerkhof zal brengen. Het is een dag vol geloep en gedraaf, vol leven en beweging, vol aanstellerige drukte. Het sterfhuis loopt vol bureu, mannen, vrouwen tot dienstbaren toe, vele, vooral van deze laatsten, hunkerend naar de spijzen en dranken, die men opdisschen zal. Familieleden komen aan, sommigen te voet, anderen per rijtuig. Zij moeten verwelkomd en onthaald worden. De buurvrouwen merken dat de tijd is aangekomen om voor den pot te waken. Zij begeven zich naar de keuken, en zorgen voor de bereiding der spijzen, terwijl de mannelijke bureu de tafels en zitplaatsen in de daartoe bestemde ruimten met inbegrip van de deel in orde maken. Als de voorraad stoelen niet toereikend is, ook al leveren de belendende huizen er hun aandeel toe, dan gebruikt men banken uit de herberg, of die, welke gebruikt worden bij 't avondmaal in de kerk. Intusschen zitten zij, die van verre zijn gekomen om hun gestorven bloedverwant de laatste eer te bewijzen, binnen, en worden onthaald door daartoe aangestelde buurvrouwen op koffie en brood. Het gesprek is algemeen. Men spreekt over alles en nog wat, maar vooral over den doode, wiens goede eigenschappen worden geprezen. Deze herinnert zich dit, gene dat van hem, enz. Zoo is een gedeelte van den voormiddag voorbij gegaan. Plotseling begint de dorpsklok te luiden voor de begrafenis. Het gesprek verstomt. Het roerende oogenblik, waarop het lijk het sterfhuis moet verlaten, is daar. De grafgravers treden binnen. Hun wordt een borrel geschonken, en dan wordt de kist op de baar gezet, en met het „groevelaken” bedekt. De dragers beuren haar op, en dragen haar op den wagen. De hoeden en petten, die onder 't vervoer van 't lijk over de deel waren afgenomen, worden weer opgezet. Het lijk wordt niet over den gewonen, maar over een bijzonderen weg, reeweg genoemd, naar de begraafplaats gebracht. Iedere hoeve heeft haar eigen reeweg. Nadat de kist in de groeve is gezonken, spreekt de predikant in de kerk een woord van bemoediging en troost. Hierop is men zeer gesteld. Het behoort als een onafscheidbaar iets bij een ordelijke, deftige teraardebestelling. Dikwijls worden de tekstwoorden, naar aanleiding

Foto C. Steenbergh.

HUIZE DOORNBURGH.
OUDE FONTEIN IN DE GANG.

van welke de godsdienstleeraar zijn rede heeft gehouden, als een dierbare gedachtenis achter in den huisbijbel opgeteekend. Na de begrafenis spoedt men zich naar het sterfhuis (waar de tafels gereed staan), dat een huis der maaltijden zal worden. Soms worden de predikant en de koster met hun respectieve vrouwen mede uitgenoodigd. Is dit het geval, dan wordt den eerste door een der bureu verzocht een stichtelijk woord te spreken, waaraan plichtmatig wordt voldaan. De predikant plaatst zich zóó, dat al de aanzittenden in de woonkamer, op de deel, en waar zij mogen plaats genomen hebben, hem het best kunnen verstaan. Helaas, de goede bedoeling die hierbij voorzit, komt vaak niet tot haar recht. Het woord van den spreker kan dikwijls niet tot het hart doordringen, aangezien het overschreeuwd en onverstaanbaar gemaakt wordt door 't gekrijt van kleine kinderen, het gerammel van kettingen en 't gebulk van vee. Heeft de leeraar uitgesproken, dan zet men zich aan 't maal. „Juist,” zegt Harpagon bij vergissing tot Valerius, „men moet leven om te eten.” Zoo groote schalen met erwten opgedischt pour se donner un bon fonds d'estomac. Daarna volgen kolossale schotels rijstebrij, bestrooid met suiker en geel van boter. Het opnemingsvermogen der maag wordt op een zware proef gesteld. Men er evenwel nog een plaatsje van binnen open gelaten te worden, waar stoet en ham kunnen opgeborgen worden. De

predikant of de koster of een der aanwezige getrouwen — ongehuwden behalve de dominee of de koster zijn daartoe niet gerechtigd — worden verzocht om een der hammen te entameeren. Het moet blootshoofd plaats hebben, een waardige hulde voor het bruingebraden, glimmende vleesch. Maar eindelijk is dan toch de maaltijd geëindigd. De geestelijke leider begeeft zich weer naar zijn geïmproviseerde spreekplaats en houdt een dankgebed, waarna men opstaat van tafel, en zich hier en daar verspreidt. Dit is het oogenblik, waarop de burenen hebben gewacht om zich te goed te doen aan de overgebleven resten.

naar de eeuwenheugende adat, meenende, dat men door iets weg te laten en door karig te zijn den overledene geen behoorlijke begrafenis had geschonken, en de instellingen der vaderen had onteerd.

H. HOVING.

ZIJN LAATSTE TOCHT.

FLUITEND gierde de wind door de bladerlooze takken. Met wild gehuil kwam hij om den hoek en sloeg met een smak het luik, dat scheef in de verroeste scharnieren hing, tegen het venster aan, dat de ruiten er van rinkelden. „Het wordt boos weer,” bromde Bart de veerman, terwijl hij nog eens extra keek of zijn boot vast genoeg lag. Juist toen hij zijn stulp wou binnegaan, zag hij nog menschen aankomen; daarom talmde hij nog even bij de deur, of soms zijn dienst verlangd mocht worden. Deze gingen echter met korten avondgroet haastig voorbij. Een enkel woord van hun gesprek ving Bart nog op. „Wij moeten voortmaken. Het dorp is nog ver. Ik wil graag voor den nacht zeker van een onderdak zijn.” „Daar had je weer van die laffe lui, mompelde Bart. Dat hadden de menschen maar over zich om bang voor den nacht te zijn. Was daar eigenlijk wel reden

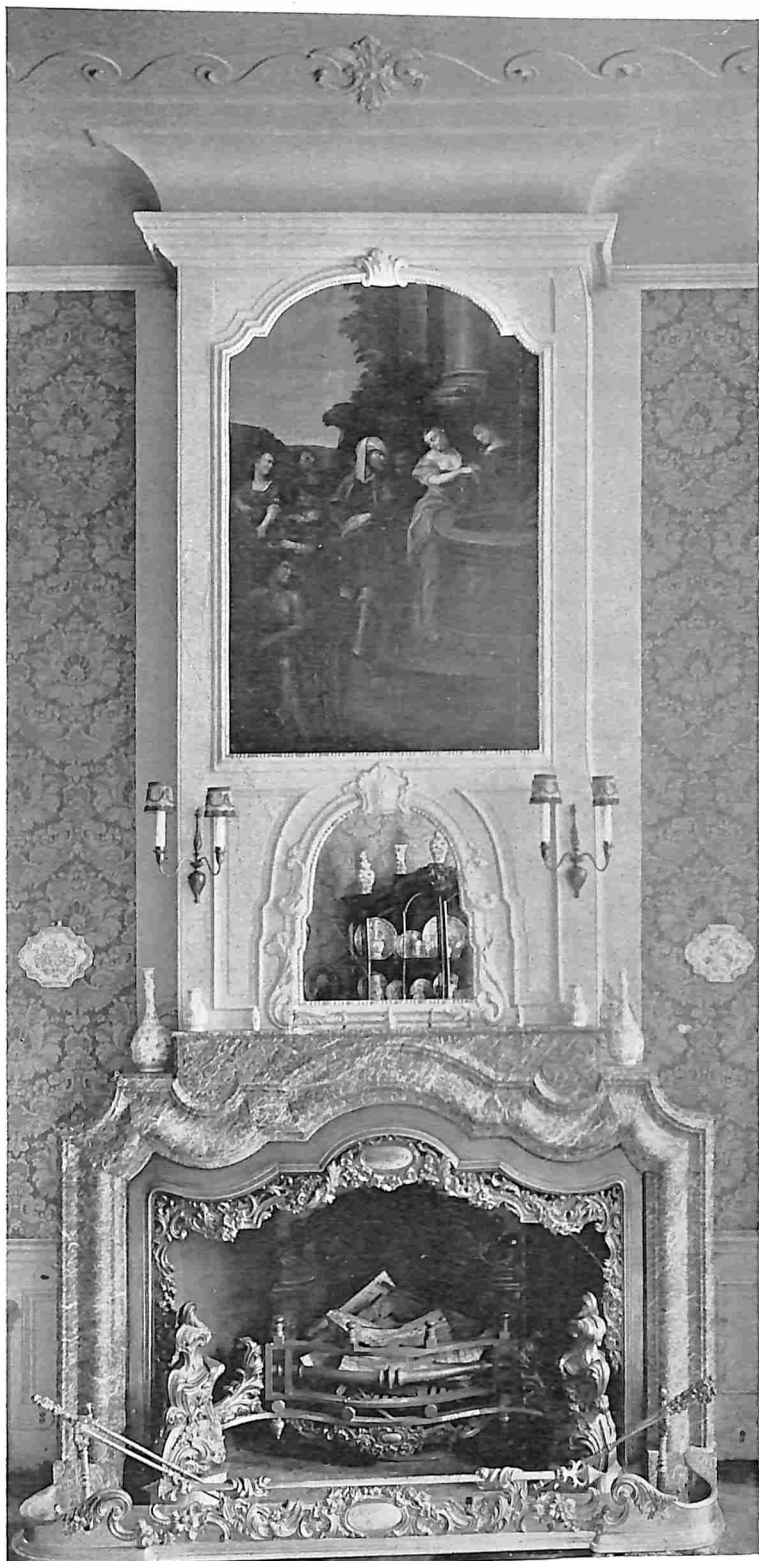

Foto C. Steenberg.

HUIZE DOORNBURGH.
SCHOORSTEEN IN DEN SALON.

De gasten komen eindelijk terug van hun wandeling of van bezoek aan kennissen in het dorp of gehucht. De meesten, die voor den avond kunnen en willen thuis zijn, maken toebereidselen tot vertrek. Voor het evenwel zoo ver is, worden ze eerst nog uitgenoodigd boterhammen met koffie te gebruiken. Dan gaan ze. Nog is de rust in het sterfhuis niet gekomen. In den avond komen de burenen, nemen ook hun kinderen mee, boterhammen worden nogmaals opgezet, en de koffiëkan moet andermaal, maar nu voor 't laatst, een aantal dorstige kelen laven. „Zoo volgde men de zuivere gewontelijn van ceremonie tot ceremonie, angstvallig zonder een enkel storend hiaat getrokken. Men stelde er een eer in het te doen

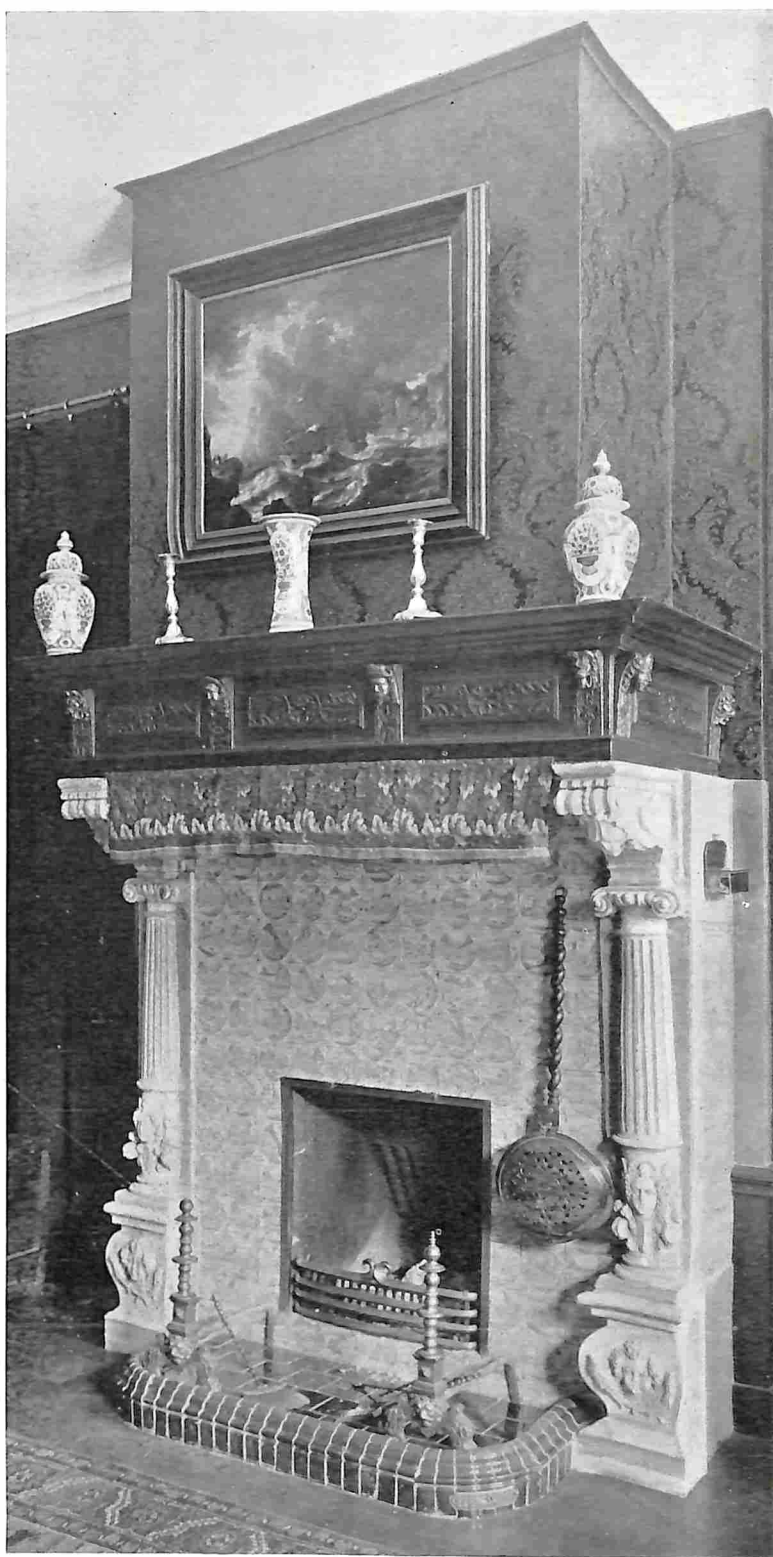

Foto C. Steenberg.

HUIZE DOORNBURGH.
SCHOUW IN EEN DER VERTREKKEN.

voor! Was al die bevreesdheid eigenlijk niet een overblijfsel van oeroud bijgeloof, dat de nacht de tijd van spoken en booze geesten was? Het mocht wat, dat de nacht minder was dan de dag. Je kon bij nacht even goed je werk doen als bij dag. Beter vaak nog. Hij hield wel van den nacht. Dan waren er vaak zaken te doen. Of het alles pluis was, wat hij dan overvoer, daar vroeg hij niet naar. Nieuwsgierigheid is goed voor vrouwen, maar niet voor een veerman. En mocht hij al iets te weten komen, omdat hij vaak in het vertrouwen werd genomen, dan was hij zoo dicht als een pot. Hij wou iemand niet in het gevang helpen. Hij zou nooit iets oververtellen zoo min als ooit de houten planken van zijn schuit dat zouden doen. En wat deerde het hem, of iemand gapte of nog wel erger dingen uithaalde. Was dan de wereld niet vol van moord en roof en diefstal? In het klein werd er gestolen en in het groot werd er gestolen. Ieder moest dat voor zich zelf maar uitvechten. Hij wou niet de brave Hendrik of de zedepreeker uithangen. Er viel voor hem altijd wel een kleinigheid af, ja soms nog wel iets meer. Geld was geld. Waar het weg kwam of wat er aan vast zat, raakte hem z'n koude kleeren niet. Geld was altijd te gebruiken. Daarom draaide immers alles in de wereld. . . . Zoo hield Bart van den nacht omdat die hem menig duitje had opgebracht. In de beschuttende duisternis van den nacht had zich om en in het veerhuis menigmaal iets afgespeeld, dat het daglicht niet kon verdragen. Uit Bart's overpeinzingen hebben wij al begrepen, dat hij er een heel rekbaar geweten op na hield. Het kleine kloppertje van binnen had Bart nog niet heel vaak een slapelozen nacht bezorgd en de hoogst enkele maal, dat dit wel het geval was, had Bart daarvoor wel een probaat middel, de gezonde medicijn, zooals hij 't noemde. Bart placht deze medicijn zeer vlijtig te gebruiken, niet alleen als genees- maar ook als voorbehoedsmiddel. Een flinke borrel, daar houdt een mensch zijn verstand bij, was zijn lijfspreuk. Zoo was Bart een man van alles behalve onbesproken gedrag en allermintst vrij van

sterken drank. Ook dezen avond zou Bart z'n eigen maar eens trakteren. Met groote happen had hij zijn brood met spek of beter gezegd spek met brood — want het spek was nog wel eens zoo dik als het brood — verorberd. Hij had maar een flinke lap spek genomen; dat wekte den dorst wat op. Uit het keldertje had hij een bestoff kruikje oude klare te voorschijn gehaald. Dat was hem eens present gedaan als een souvenir aan een fijn zaakje. Met een breeden grijns herinnerde Bart zich weer de bijzonderheden. Wat hadden ze de klabakken er lekker tusschen genomen. Het ophalen van het verleden deed hem deze tongstreeling te meer nog waardeeren. Het eene beeld rijde zich aan het andere. Deksel, wat had hij al wat mee doorgemaakt. Een veelbewogen leven, zouden de deftige lui zeggen. . . . Het geestrijke vocht heeft zijn uitwerking gedaan: Bart is al soezend over zijn verleden met het hoofd voorover op tafel ingeslapen. De petroleumlamp heeft aangehaald en is gaan walmen. IJle zwarte vlokjes dwarrelen naar omlaag. Een windvlaag in den schoorsteen drijft af en toe door de reten van het kacheldeurtje een wolk rook de kamer in. Het wordt wat nevelig in 't vertrek en benauwd. Mistig wordt het ook in Bart's hersenen. Soms zijn 't gestalten, soms onbestemde gevoelens, die hem onrustig het hoofd doen heen en weer bewegen. De beelden uit het verleden worden verwarder en fantastischer, nu eens grotesk, dan wild en dreigend. Met een doffen plof valt buiten één der vensterluiken op den grond. De wind speelt onbarmhartig

op de ruiten. De deur kreunt en zucht, buigt en knarst, biedt lang weerstand aan het dringen van den wind maar vliegt eindelijk met een gier open. Rook en zwartsel warrelen omhoog. Het lampegglas knapt. De vlam knettert nog even op en dooft dan paffend uit. Met een gil vliegt Bart overeind en stoot met zijn hoofd tegen de lamp, zoodat het gebarsten glas breekt en de scherven kletterend op den vloer vallen. „Wie ben je? Kom je mij halen? Moet je over de rivier, bij zulk hondenweer? Nou, goed dan, ik zal je overvaren. Ik heb het altijd nog gewaagd.” Zwaar is Bart het hoofd. Bij tusschenpoozen hijgt hij naar adem. Wild fladderen zijn haren in den wind. Toch is hij vlug, als wordt hij aangezweet, in de boot. Zijn forsche handen omklemmen de riemen. „Ga daar zitten. Nu gaan wij van wal.” Dikke wolken glijden even vaneen. Bart's beneveld oog ziet de schimmige gestalte, die hij meent over te varen, oprijzen. „Blijf zitten,” buldert hij. „Meen je, dat ik voor jouw plezier verongelukkig wil. Wat wil je? Heb je mij wat te zeggen? Wil je mij de biecht afnemen? Maar spreek dan toch. Zeg op: wie ben je?” Een rilling vaart Bart door de leden. De zwijgende gedaante zet zich uit, wordt huiveringwekkend groot. Het hart klopt hem in de keel. „Spreek”, komt het hijgend uit zijn benauwde borst en dan met een rauwen gil: „Ik word gek als ik geen antwoord krijg. Heb je geen mond? Voor het laatst — spreek — of over boord!” Dreigend heft Bart de roeispaan in zijn gespierde vuist. Met een ruk kantelt de boot. . . . Den volgenden och-

tend werd het lijk van Bart, den veerman, gevonden. Een diepe wond gaapte aan de slapen. Het gezicht was geheel verwrongen. „Hij heeft een zwaren doodstrijd gehad,” zei de oude dokter, toen hij 's middags in het veerhuis lijk-schouw hield.

J. YNTEMA.

Een Sprokeland.

DE DJERID (ZUID-TUNISIË).
(Slot).

DE reis door het Chott levert bijdroog weer, d.i. gedurende 10 maanden van het jaar, geen moeilijkheden op en

de onnoozele legenden, die van het Chott een oord van verschrikking maken, verdienen nauwelijks een glimlach. El Hamma, dat zijne zoo hectaren uitstrekt, niet aan het Chott Djerid, doch aan het Chott Rharsa, is de arme bloedverwante onder de oasis van de Djerid. De bron, waaraan zij haar naam ontleent, heeft een temperatuur van 40° en maakt van El Hamma het rendez-vous van alle huis- en jichtlijders van 200 kilometers uit den omtrek. Zij is het Aix-les-bains van de Djerid. Zes uren van absolute woestijn scheiden Toreur en Nefta en twee bordjs' verdeelen deze eenzame route in drieën. Onschatbare schuilplaatsen op dagen van zandstorm en des nachts, om den vaak verdwaalden ruiters weer in het rechte spoor te brengen. Nefta heeft een heel ander aspect als Toreur en zou eerder aan Timboucton doen denken: onafzienbare wijken op grijsgelen bodem, minaretts met Sahariaansch profiel en een groote proportie van negers, met Soedaneesch geschoren kruin. Men krijgt den indruk, weer een nieuwe grens te zijn overgetrokken. Van Nefta vertrekken de karavanen naar de Sonf; te Nefta voorziet de groote Algerijnsche stam der Memencha zich van dadels en Nefta levert aan de woestijnbewoners de benodigdheden voor hun primitief bestaan: suiker, katonnen stoffen en wapenen. Van de hoogte in de Cheurfawijk beheerscht het oog de stad, de geheele oasis, breede zoom van donkergroen fluweel en de „corbeille”, een uitgestrekt circus, waar, onder een reusachtig palmenbouquet, de bronnen

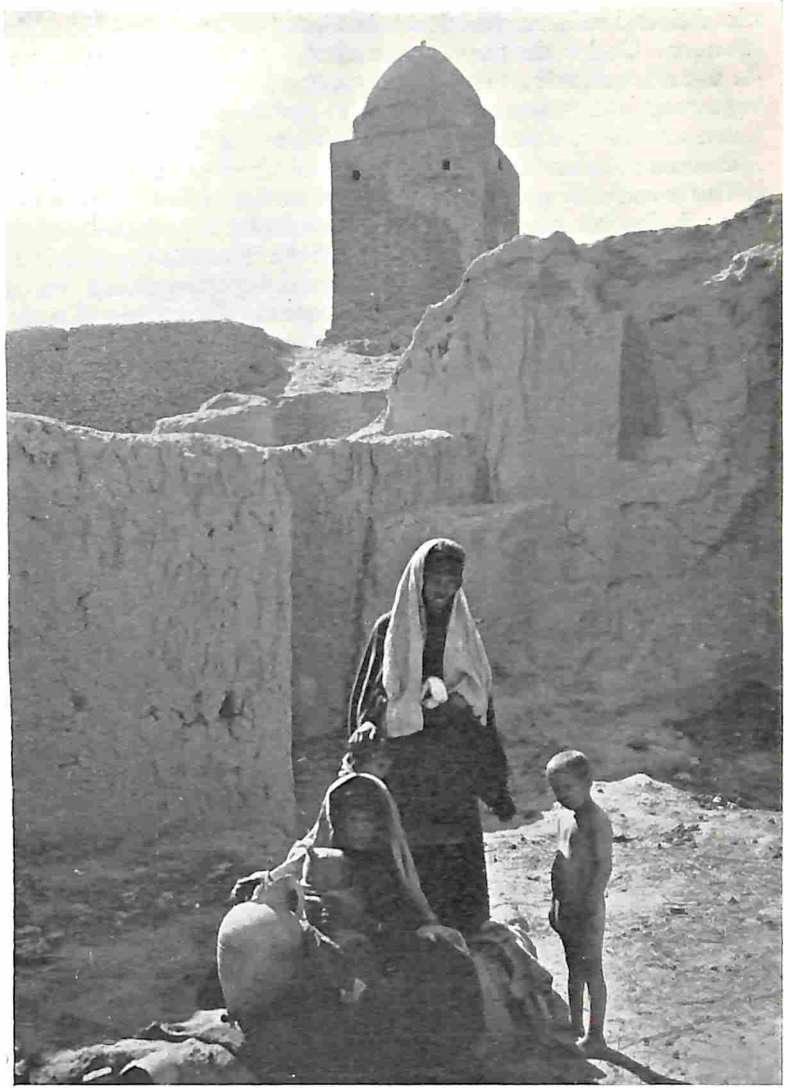
Foto de Bruyn.

EEN SPROKE-LAND. BIJ DE MUREN VAN NEFTA.

VOOR DE DEUR DER MOSKEE TE TOREUR.

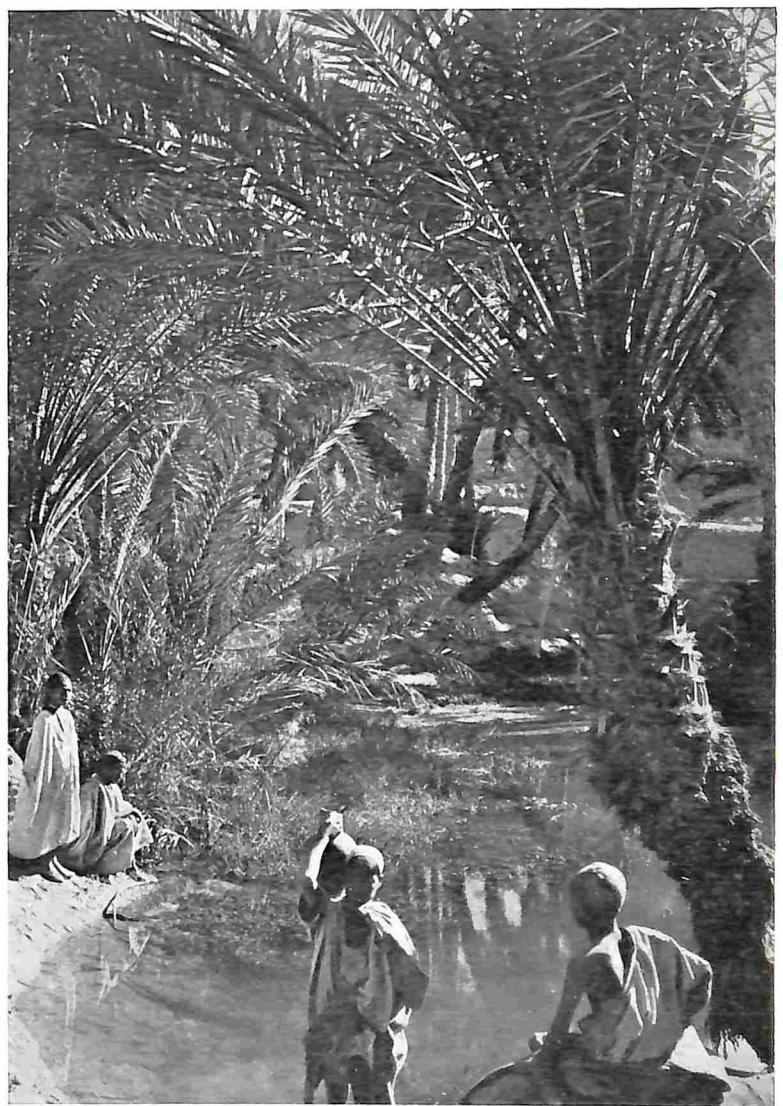

IN DE SCHADUW VAN NEFTA'S MUREN.

Foto's de Bruyn.

AAN DE BRON BIJ NEFTA.

IN DE OASE BIJ NEFTA.

uit duizend aderen het levendmakend water aan dan dag brengen. Onder de gewelven van dit palmarium, eenig op de wereld, wemelt een eindeloos va-et-vient van waschvrouwen, waterdragers, ezels en kameelen. Een tafereel vol leven en kleur, waarvan men zich niet dan met moeite kan losmaken! Daar is het, dat men Isabelle Eberhardt zou willen overlezen en dat men eindeloos zou kunnen luisteren naar de legenden van Djaria, de schoone berbersche heldin, wier herinnering hier rondwaart. ☼ In Nefta's mysterieuze tuinen kan men voor eenige uren de gejaagdheid en de schrillheden van ons Westersche bestaan vergeten. En dan komen mij in de herinnering de woorden, waarmee de grijze Marabout der Kadria ons verwelkomde op den drempel zijner woning van Cheurfa: „Moogt gij hier, in deze vreedzame omgeving — frissche halte op een moeilijken en brandenden weg — een oogenblik genieten van vrede en rust, die geschenken van God. Moogt gij nog eenmaal wederkeeren bij het naderen van den ouderdom. Dan zal de dood u toeschijnen als een stille voortzetting van het leven en hij zal u even weinig afschrikken als mij, die den door God gestelden eindpaal heb bereikt.” D. B.

De laatste rit van Floris V langs 't Gooi.

LENTEMORGEN! Daar voor ons ligt de heide, badend in zonneschijn. Van den Hilversumschen toren, welks slanke spits wij nog juist boven de bosschen van „'t Hooft van 't Kruis” zien uitsteken, klinkt het geluid der kerkklokken. Hoog boven ons, ternauwernood als een stip zichtbaar, hooren wij den leeuwerik, terwijl overal heerlijk bloeiende bremstruiken het landschap verlevendigen. Het doel van onze lencechtendwandeling is de „Hoorneboeg,” om eens denouden, maar nog in den volksmond levenden naam van de buitenplaats te gebruiken; thans heet deze „Hilveroord.” ☼ Bij onzen gang om het hooggelegen goed, noodt ons een van de fraaiste vergezichten uit Hilversum's omgeving tot verpozen. Aan de Zuidwestzijde ontwaren wij Loosdrecht en glinsteren de „plassen” ons tegen, meer naar het Zuiden liggen de bosschen, die ons het oude, reeds lang verdwenen „Gooier Bosch” in herinnering brengen. Het „Gooier Bosch!” Laten wij ons even nederzetten en terugblikken in de geschiedenis van het oude Gooi met zijn veel bewogen verleden. ☼ 't Is niet zoo algemeen bekend, dat een uur slechts ten Zuiden van Hilversum, voorbij Hilveroord, in de omgeving van de plaats die thans „Egelshoek” genoemd wordt, in het Gooierbosch, zich het eerste bedrijf van een aangrijpend drama uit onze landsgeschiedenis afspeelde en wel dat van de gevangenneming van Floris V, Graaf van Holland. ☼ In de maand Juni van het jaar 1296 verbleef Hollands Graaf voor eenigen tijd binnen de poorten van Utrecht; hij had daar een samenkomst met eenigen van zijn voornaamste edelen als Gijsbrecht van Aemstel, Herman van Woerden, Gerard van Velzen. In schijn waren deze edelen met hun heer eendrachtig bijeen, maar in wezen beraamden zij een plan om zich op hem te wreken wegens de vele vernederingen, die „der keerlen God” hen had laten ondergaan. ☼ Den 23en Juni 1296 reed Floris, die een groot minnaar van de jacht was, met een zeer klein gevolg, slechts een paar

edelknappen gingen met hem, Utrecht uit, om in het Gooierbosch en omgeving ter valkenjacht te gaan. Een briefje, hem door een onbekende vóór zijn vertrek ter hand gesteld, en waarin hij voor een dreigend gevaar werd gewaarschuwd, en waarin hij voor een dreigend gevaar werd gewaarschuwd, vermocht den vorst niet van plan te doen veranderen. Toch zou weldra het uur slaan, waarin hij zich die waarschuwing zou herinneren, want nauwelijks was hij het Gooierbosch ingereden of ziet, daar rijden hem de edellieden, met wie hij nog dienzelfden dag getafeld had, tegemoet. ☼ In stede van zijn leenheer te begroeten, grijpt Herman van Woerden van zijn teugel van diens paard en voegt hem toe: „Heer Graaf, uw hooge sprongen zijn thans gedaan, gij zijt onze gevangene,” terwijl Gerard van Velzen met getrokken zwaard op hem toerijdt en dreigt hem bij 't minste verzet neer te slaan. Alzoo werd de graaf de gevangene van zijn edelen en werd hij door hen door 't Gooierbosch, langs den Noodweg, over Loosdrecht naar het in de Vechtstreek gelegen slot Kronenburg gevoerd. ☼ Op dien rit langs het Gooi zal Floris V, de

hartstochtelijke jager, ongetwijfeld een laatsten blik geworpen hebben op de Gooische bosschen, waar hij zoo menige vroolijke jachtpartij medemaakte. Dat die blik inderdaad een laatste zou zijn, was hem ongetwijfeld duidelijk, gezien de gezindheid van zijn belagers en vooral die van Gerard van Velzen, wiens vrouw, naar verhaald wordt, van den Graaf geweld eveneens op „Kronenburg.” ☼ Ja, lang was de lijdensweg van Hollands Graaf, want ook wachtte hem nog een vernederende gevangenschap op het Muiderslot, hetzelfde slot welks zalen drie eeuwen later zoo menigmaal zouden worden betreden door de begaafde leden van den beroemden „Muiderkring” als gasten van den kunstminnenden Pieter Corneliszoon Hooft, wiens devies: een zoon, omgeven door de woorden „omnibus idem” — voor allen gelijk —, zonder twijfel naar het hart van „der keerlen God” zoude zijn geweest. ☼ Wij zien in den geest voor ons de baar, gevolgd door de twee windhonden, die hunnen heer geleiden naar diens laatste rustplaats, welks naam te Rijnsburg naast zijn gemalinne bereid was. Zoo was de treurige afloop van die jachtpartij in het oude „Gooier Bosch.”

☼ Wij keeren op onze schreden terug over [de heide en bereiken weldra weder de kom van Hilversum, de hoofdplaats van het Gooi, welks vriendelijke aanblik spoedig de droeve gedachten, gewijd aan het levenseinde van Hollands Graaf, doet vervluchtigen.

J. J. F. SCHILT.

Ontvangen boeken.

De uitgever J. B. Wolters, te Groningen—den Haag, zond ons van de reeks „Handleiding bij het onderwijs aan land- en tuinbouwwinterkursussen”: V, Dierkunde, door J. Kok, 7de herziene druk, en IX, Vijanden van Landbouwgewassen, door J. Kok, 3e herziene druk.

Van de N.V. W. Hilarius Wzn's Boekhandel, Drukkerij en Uitgevers Maatschappij ontvingen wij den kalender „Het geheele jaar rond”, samengesteld door Willy Petillon en A. B. van Tienhoven. De teekening op het schild is van Is. van Mens.

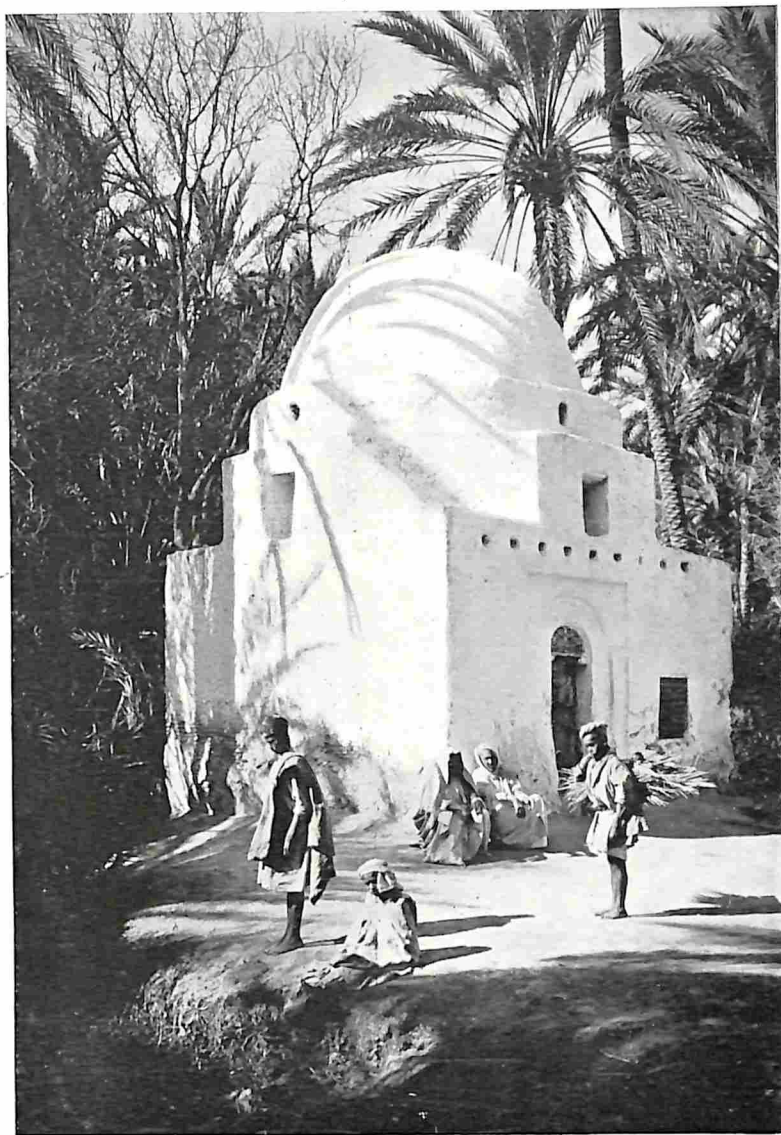

Foto de Bruyn.

EEN SPROKE-LAND.

DE MOSKEE VAN SIDI-MEIR TE NEFTA.

ALS DE VRIJHEID WENKT

2) door H. E. KUYLMAN.

Voor de zeearend hooger is gestegen om zodoende een beter gezicht op het geheel te krijgen, steken de eenden voorzichtig hun snavels boven het water, tusschen de rietstengels, halen diep adem, verdwijnen als een zinkende duikboot, komen, waar de dichte halmen hen voldoende verbergen, boven en blijven roerloos liggen totdat het gevaar voorbij is. ☼ Dien dag waren de bergeenden voorzichtiger dan ooit. Ofschoon zij telkens den kop ophieven en met peinzenden blik naar het Oosten tuurden, als hoorden zij de roepende stem, toch bleven zij in het rietveld en durfden zich ternauwernood in volle zee wagen. Zij wisten wel, dat die groote, bruine roover zou kunnen terugkeeren en dat zijn scherp oog hen kilometers ver kon bespieden. Doch nu waren zij gewaarschuwd en nimmer hadden zij een dergelijke les in den wind geslagen. Als de een met den kop onder water naar voedsel zocht, keek de ander uit en zoo wisselden zij elkaar af, en waakten over elkander. ☼ Toen de schaduwen langer werden en het avondrood zijn vurig spel in de rietstengels begon, konden de bergeenden hun verlangen niet langer weerstaan en met forschen vleugelslag trokken zij naar de heide en naar het oude konijnenhol tusschen de lage dennen en het heideruig. ☼ In de wijde kom van het hol wordt het nest gespreid, dor gras en dennenaalden vormen den ondergrond en dan plukt zich het vrouwtje het zachte dons uit borst en zijden en draait en roert zich in het nest, tot het ten laatste gereed is. Vóór de vale schemering de boomen omhuift en de geesten der duisternis in hunne holen gevluht zijn, drijven de eenden al weder in hun vijver. ☼ Met taaie volharding volbrengt het vrouwtje haar taak. Nog eenige dagen en de eieren zullen breken onder den druk van het daarbinnen aanwezige leven. Elken avond komt het mannetje op geruischlooze wicken aandrijven, zet zich een eind van het nest, en als geen zweem van onraad zijn oor bereikt, roept hij het vrouwtje. Dit dekt de eieren zorgvuldig toe met het dons, dat als een hooge rand het nest omringt en treedt dan te voorschijn. Spiedend loert zij tusschen het heideruig, speurend gaat haar oog over de zandvlakte, en als niets haar verontrust, werpt ze zich op en vliegt een meter of tien van het hol in het zand, waarin haar breede prenten duidelijke teekens zetten. Dan loopt zij, zich steeds van het nest verwijderend, een eind voort en stijgt dan op, om met haar mannetje den vijver op te zoeken en zich eens te ontspannen in het heldere nat, te duiken en te spartelen, zich te wasschen en te kuischen. Maar lang kan dit spel niet duren, want haar moederplicht roept, en als met kelen vol zang de nachtegaal aan de beek zijn lied laat schallen, vliegt de eend naar het nest en zet zich weer te broeden. ☼ Dag in, dag uit had de vos het vleugelgewiek reeds gehoord en als zijn sluwe blik omhoog ging, zag hij dikwijls nog juist een glimp van de eenden, die in den groeienden nacht verdwenen. Begeerig snoof hij de lucht op om zich te verzadigen aan den geur van het wild, dat hij om zich vermoedde, en als het avondwindje die geur tot hem bracht,

trilde hij van ingehouden begeerte naar het vleesch, waarnaar heel zijn lust uitging. Maar hij wist ook met wat voor-wild hij te doen had. Hij kende de slimheid van de bergeenden en hij wist, hoe omzichtig zij hun nest naderden. Heel goed herinnerde hij zich nog, hoe zij hem een jaar tevoren gefopt hadden, toen hij, het hol binnendringende, moest ervaren, dat er rekening dient gehouden te worden met een tweeden uitgang, waaruit de eend nog juist bijtijds wist te ontsnappen. Met wreed lust had hij toen de bebroede eieren vernietigd, gedeeltelijk opgeslokt en voor de rest verbrijzeld in zijn drift over het verlies van de eend. Nu zou hij het slimmer aanleggen en uren wachters zouden hem het geduld niet doen verliezen. ☼ Nog fladderen met coquettig beweeg de heidevlindertjes in hun blauwe, bruine en perlemoeren kleedjes rond, nog juicht de boomleeuwerik zijn „zoetelief, zoetelief” over de heide, nog zeilt als aeroplaan de wulp door den hemel-oceaan of Reintje ligt reeds onder den waaiertak van een kreupelden en wacht. Hij wordt het wachten niet moede, wetende,

dat de tijd niet ver is, dat hij het gesuis van vleugelbeweeg zal hooren. ☼ En dan plotseling heft hij den spitsen kop op, want van over de lage pootdennen komen de twee gestalten aanzweven. Dadelijk heeft de roode roover de richting bepaald, waaruit de eenden komen, en als zij voorbij zijn, snelt hij naar de plaats, waar hij vermoedt, dat zich het nest bevindt. Met trillende neusvleugels riviert hij het gebied af en als het avondkoeltje, dat zich gedurende den dag in het lage hout genesteld heeft, ontwaakt en hem de wildlucht toevoert, snelt de vos, als verbond een strak gespannen draad hem aan het nest, naar het konijnenhol en triomfantelijk bewegen de mondhoeken zich tot een lach, als hij aan den ingang de breede sporen van de eend ontdekt. ☼ Omzichtig sluipt hij om het hol en als een tweede uitgang onder het heideruig door hem wordt ontdekt, duwt hij dit met den snuit dicht, wischt zijn sporen zooveel mogelijk weg en verdwijnt met een sprong in de korte dennetjes met de bedoeling om den volgenden morgen, als de eend te broeden zit, terug te keeren. . . . . ☼ In diep indigo welft de hemelkoepel zich over de aarde; in het westen, waar de zon reeds is ondergegaan,

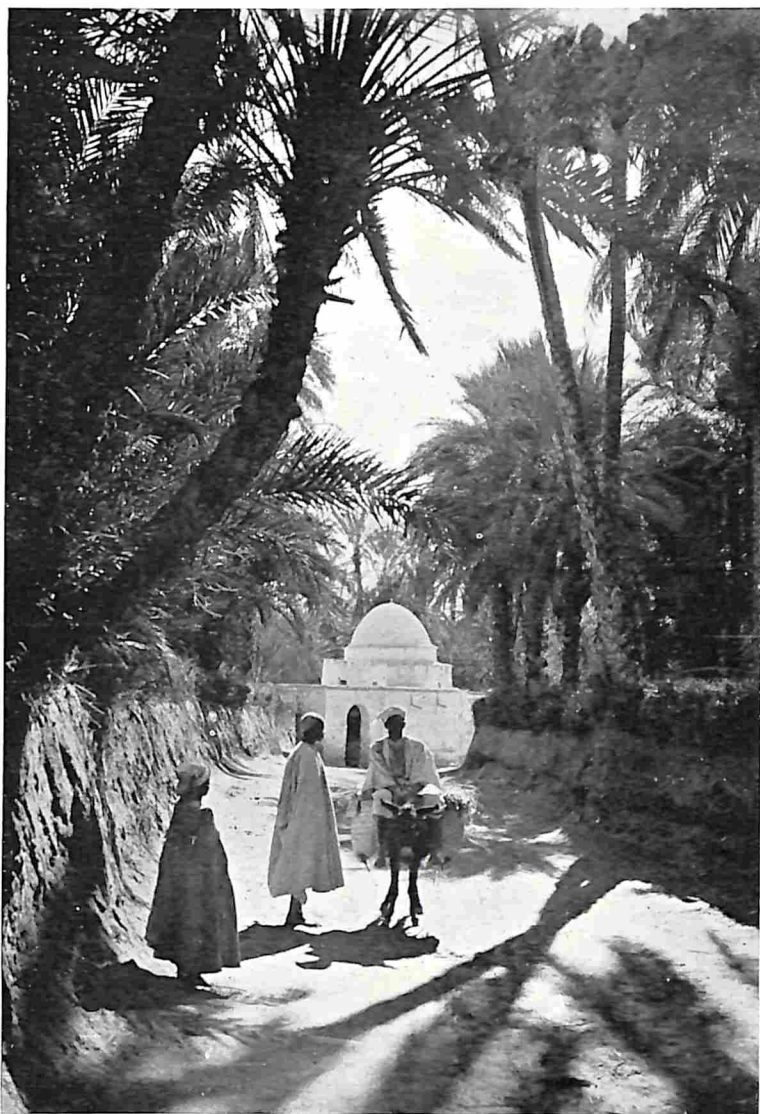

Foto de Bruyn.

EEN SPROKE-LAND.
OASIS MET MOSKEE VAN SIDI BONALI BIJ NEFTA.

kleurt in diep roze de weerschijn van het avondrood. Traag keeren de lange schaduwen terug naar het punt van uitgang, de westerkim, en uit sloot en moeras rijzen de nevelen, vrucht van de hitte des daags en de koelte van den nacht. ☼ De bergeend zit te broeden, na zoo juist teruggekeerd te zijn van haar tocht naar den rietvijver. Roerloos teekenen de kruisjes der dennen zich af tegen den avondbemmel en aandachtige stilte heerscht over de heide. Alles is in rust en toch, is er iets gaande, er staat iets te gebeuren en daarom is de mannetjes bergeend, in stede van terug te vliegen naar den rietvijver, in de nabijheid van het nest gebleven. Heeft zijn vrouwtje hem verteld, dat gedurende den verstreken dag in de eieren onder haar een zacht getik het nieuwe leven aankondigde? Of is het dat onbegrijpelijk instinct dat hem vertelde, dat het wonderbare gebeuren dezen nacht zou plaats hebben? Hoe het ook zij, de bergeend heeft in de salamanderbeek onder den overhangenden wal een schuilplaats gezocht en wacht. En in het hol barst het jonge leven uit de schalen, knapperend springt het omhulsel open en uit het in helften gevallen ei

worstelt het jonge eendje zich het leven in. En de moedereend ruimt met haar snavel de eierschalen weg en geeft aan de maar steeds uitkomende eendjes ruimte en warmte onder haar uitgespreide vleugels. Als zacht piepende klankjes haar de moederweelde doen kennen, gaat haar snavel kozend over de donsdotjes onder haar en in een tevreden brabbelen geeft zij aan haar blijdschap uiting. En zoo gaat de nacht voorbij. Vol ontroerende teederheid liefkoost de moedereend haar kroost, mooie bonte wezentjes, die nu en dan nieuwsgierig door het borstdons van moeder komen heen kijken. En toen voelde de moedereend het gevaar. Geen windje had door de dennenkruinen gefluisterd, geen grasrietje had zich bewogen en roerloos lag de nevel over heide en bosschen, en toch voelde de eend het naderend gevaar. Het voor ons menschen onbegrijpelijke zintuig was in werking gesteld en als helderziende zag de eend, hoe de dood zijn klauwen naar haar en haar kinderen uitstreekte. Nu klinkt de waarschuwing van het mannetje, want wat zijn vrouwtje gevoeld heeft, heeft hij gezien. Over de heide komt in razenden ren de vos aansnellen. Vol begeerte naar het wild schitteren de oogen, zijn lendenen strekken zich en de dikke staart steekt wapperend achteruit. Achter heidestruik en stronk dekking zoekend, sluipend door de pootdennen, nadert hij steeds meer het nest in het konijnenhol, waar hij zijn prooi weet. Zeker denkt hij zich van zijn buit, maar toch doet hem dit zijn voorzichtigheid niet uit het oog verliezen. Als hij voorbij de salamanderbeek rent, ruikt hij reeds de wildlucht, die hij

bij zijn bezoek aan het hol heeft waargenomen. Dit trekt hem nog sneller naar de plaats, waar hij zijn ontbijt denkt te doen en als hij bij den hoek van het dennenbosch een zwakken klank hoort, vermoedt hij niet, dat dit een waarschuwing is, die zijn komst verdraagt. Inmiddels heeft de moeder met haar elf kinderen het hol verlaten. Waarschuwend heeft zij stilte bevolen en ofschoon enkele uren oud, schijnen de jonge eendjes haar te begrijpen want angstig dringen zij achter de oude eend, bevreesd om achter te blijven. Door de hooge heide, langs een greppel, door een oud karrespoor, en over een kleine vlakke voert moeder eend haar kinderen, zoo snel mogelijk van het nest en als zij eindelijk een schuilplaats ziet, kruipt zij daarin, verbergt haar kinderen onder de uitgespreide vleugels en wacht op het oogenblik, dat de roep van het mannetje zal komen vertellen, dat het gevaar voorbij is. Nu is de vos het eendennest genaderd. Behoedzaam sluipt hij nader, geruischloos kruipt hij over het zand, en als hij de trillende neusvleugels in de lucht steekt, komen scherpe geuren van het wild tot hem. Met haast niet te bedwingen hartstocht houdt hij zich in om naar den ingang van het hol te snellen, bevreesd, dat één misstap hem zijn zekere buit zal doen verliezen. Haast onmerkbaar schuifelt zijn gestrekt lichaam vooruit en zijn dikke staart maakt sleepend, een lang spoor in het zand. Nog een paar meters, nog een snelle beweging vooruit en dan springt hij met een machtigen sprong op en werpt zich in het hol, het met kop en lijf geheel afsluitend, zoodat ontkomen van zijne prooi onmogelijk wordt gemaakt. Maar hoe groot is zijne teleurstelling als hij het nest ledig vindt en slechts leege schalen en platgetrapt dons hem vertellen, dat hij juist te laat is gekomen. Nog hangt de warme geur van de eenden in het hol en die lucht maakt hem dol van drift. Een sombere grauw rijst op uit zijn strot en woest gooit hij het nest door elkander om te zien of er nog iets eetbaars in is achtergebleven. Dan kruipt hij uit het hol, drukt de neus in het spoor, dat de oude eend met de jongen

heeft achtergelaten en snelt als de wind achter hen aan. Hoe langer hij loopt, hoe zekerder zeggen de sporen hem, dat de prooi niet veraf meer is. De wildlucht wordt hoe langer hoe sterker, zij prikkelt in zijn neus, windt hem op tot een koortsig begeeren naar de buit, en steeds sneller loopt hij, steeds dichter drukt hij den neus in de versche afdruksels, als plotseling een vleugelgeruisch hem als uit brons gegoten, doet stilstaan. Met half geopenden bek, en lekkende tong, met hijgende flanken en rood belooopen oogen ziet hij, hoe vlak voor hem een eend neertuimelt, een eind voortfladdert over het droge zand, zich wil oprichten, doch schijnbaar verlamd of aangeschoten, neerzinkt en stil blijft liggen, terwijl een angstig gekwaak uit den wijd geopenden snavel klinkt. Met een sprong vliegt de vos op hem af, doch ziet, juist als hij de eend onder zijn klauwen waant, strompelt deze verder net buiten zijn bereik. Opnieuw doet Reintje een aanval en met blijkbaar uiterste inspanning vliegt de eend op en valt een meter of wat verder in de heide, blijft liggen alsof hij niet meer verder kan. Wederom springt de roode roover toe, doch alweer ontsnapt hem de prooi op het laatste oogenblik en zoo gaat het spelletje voort, totdat de mannetjes eend den vos een eind van zijn vrouwtje en het kroost heeft weggevoerd en hem ontmoedigd door zijn mislukte pogingen met hangenden staart doet afdruipe. Zoo verdiept is de vos in gedachten, zoo verslagen door deze mislukking, dat hij, alle voorzichtigheid uit het oog verliezend, ternauwernood ontkomt, als de op den loer liggende strooper

hem de huid vol hagel jaagt. Intusschen is de moedereend met de jongen verder getrokken en heeft in de Salamanderbeek, die rechtstreeks naar het akkermaals-hout en de weidesloten voert, eene schuilplaats voor de kinderen gezocht, waar zij voorloopig zullen blijven. Hier leert zij het kroost, hoe het zich moet verbergen bij naderend gevaar, en wonderlijk gauw begrijpende jonge eendjes, wat de

Foto C. Steenbergh.

DE VECHT TE MAARSSEN.

verschillende klanken van moeder beteekenen. Als deze zich plat op 't water drukt, den kop schuin naar boven richt, alsof vandaar gevaar te duchten is, doen ze het haar alle na en op de eerste waarschuwing duiken zij onder en verdwijnen onder den afhangelenden wal of schieten onder een waterplant, zoodat allen het snaveltje boven water steekt om lucht te halen. Op een anderen roep komen zij weer te voorschijn en spelevaren door het heldere nat, vervolgen de waterspinnen, grijpen een boven het water zwevend mugje, doch komen, in hun spel soms wat ver afgedwaald, op de eerste waarschuwing van moeder aanstuiven, alsof zij over het water liepen. En zoo leeren zij al spelend zich in het gevaarvolle leven bewegen. Toen de eend de Salamanderbeek ging verlaten, was 't een van die schoone lentemorgens, waarop Moeder Natuur met gulle hand hare gaven uitdeelt. Nauwelijks gleden de eerste zonnestrallen over de dennenkruinen of alle bloesemkaarsjes begonnen te geuren en verspreidden eene pikante, prikkelende terpentijnlucht. Langs de beek waren het de vogelkers en de lijsterbes en in het slingerboschje de acacia, ofschoon nog ternauwernood in knop, die met hare zoete geuren de omgeving bezwangerden, terwijl onder het eikenhakhout de lelietjes der dalen met open kelkjes rondkeken en elk koeltje een druppel parfum uit haar nimmer ledig wordend flaconnetje meegaven. Aan elk grassrietje sidderde een dauwdrop, waarin niet één, doch wel tien regenbogen door elkaar gevlochten, schitterden, terwijl de weefsels van de grassrietjes op fijn zilverkant geleken, die elken zonnestraal vasthielden om ze iets te kunnen meegeven van haar teere schoonheid.

(Wordt vervolgd).